

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Vaststellen startwijken plan van aanpak naar toekomstbestendige wijken

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 19-12-2023

Notanummer : 2023-1203

Datum : 19-12-2023

Programma : 08 - Meedoen

Portefeuillehouder : Wethouder Wijnhoud,

Bijlage(n) : Toekomstbestendige Wijken_Def.pdf

Parafering

13-12-2023: Programmamanager Meedoen (Welzijn, Zorg en Sport)

Agendering

* 13-12-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

* 14-12-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

19-12-2023

B & W d.d.: 19-12-2023

Besluit

1. Colmschate-Zuid en Keizerslanden aanwijzen als startwijken voor het plan van aanpak Toekomstbestendige wijken
2. De raadsmededeling vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Het college heeft op 11 juli 2023 het 'Plan van Aanpak Toekomstbestendige wijken' vastgesteld. In het coalitieakkoord 2022-2026 'Dichtbij, betrokken, bevlogen' heeft het college de ambitie uitgedragen te willen investeren in de sociale structuur, dichtbij inwoners, in wijken en dorpen. Het plan Toekomstbestendige wijken is een uitwerking van deze ambitie.

De Deventer samenleving verandert: buurten en wijken worden meer divers, verschillen in leefstijl en gezondheid worden groter, de zorgbehoefte stijgt, de arbeidsmarkt staat onder druk. Het college wil bouwen aan een samenleving die hierop is berekend: een samenleving waarin iedereen kan blijven meedoen, gezien wordt en van betekenis kan zijn. Wijken en dorpen waar inwoners zo lang mogelijk prettig en gezond kunnen leven en de zorg ontvangen die nodig is.

Versterking van de sociale infrastructuur is van belang voor het behouden van de eigen regie over het leven, om mensen weer deel te laten nemen aan de samenleving en iets kunnen betekenen voor een ander.

Op verschillende sporen en beleidsvelden ontstaan tal van initiatieven die raken

aan dezelfde bedoeling: bouwen aan een toekomstbestendige, sociale infrastructuur in de Deventer wijken en dorpen. Deze initiatieven kunnen (verder) versterkt worden door een integrale aanpak en het leggen van onderlinge verbindingen. Uiteindelijk moet alles in de wijk samenkomen en op elkaar aansluiten. Dit plan van aanpak geeft het startsein voor een lerende en adaptieve aanpak met als doel de sociale basisinfrastructuur in de Deventer wijken te verstevigen.

Overwegingen keuze startwijken

- * Daar beginnen waar kansrijke initiatieven al genomen worden, die aansluiten bij de doelstelling van toekomstbestendige wijken. Deze initiatieven worden zodoende in samenhang met elkaar nog sterker.
- * Daar beginnen waar we echt kunnen leren gaandeweg de aanpak. Door te kiezen voor 2 startwijken die van elkaar verschillen qua problematiek, samenstelling, aanwezige partners wordt ons lerende vermogen groter. Daar hebben we profijt van bij de uitrol over de andere wijken en de dorpen van de gemeente Deventer.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het plan van aanpak is gericht op een lerende aanpak, wijk voor wijk, waarbij we in Keizerslanden en Colmschate-Zuid:

- * Zorg- en welzijnsnetwerken op wijk, buurt en dorpsniveau verbinden: de beroeps- en vrijwillige krachten die daarin werken, de voorzieningen en activiteiten;
- * Maatwerk per wijk bouwen, passend bij de vraagstukken en het DNA van die wijk waarbij bewoners actief betrokken zijn bij de totstandkoming hiervan;

Waarbij de zorgen, wensen en oplossingen van inwoners als uitgangspunt worden genomen.

Kader

- * Coalitieakkoord "dichtbij, betrokken en bevlogen"
- * WET Maatschappelijke Ondersteuning
- * IZA/GALA
- * Plan van aanpak naar toekomstbestendige wijken

Betrokken partijen en participatie

Beleidsadviseurs Meedoen, wijkmanagers van de voorgestelde startwijken, bewoners en wijkpartners.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Alle wijken in Deventer en alle dorpen komen aan bod om te werken aan een toekomstbestendige sociale infrastructuur. Het besluit dat nu voorligt gaat over waar te starten met de lerende aanpak. Onderstaande argumenten voor en tegen gaan over die weloverwogen start in Colmschate Zuid en Keizerslanden.

Argumenten voor Colmschate Zuid

- * Variatie in problematiek, onder andere: vergrijzende wijk, steeds groter wordende groep hulpbehoevenden (NAH, dementie, psychiatrie), dalende trend vrijwillige inzet, mantelzorgers ervaren druk;
- * Ruim aanbod leeftijdsbestendige woningen als kans, ontmoeting in die complexen komt op gang;
- * Bewoners nemen regelmatig zelf initiatief om zorgen te delen en met oplossingen te komen. Verbinding met professioneel veld wordt gelegd: VET-teams, buurtvoorzieningen;
- * Dorpse kracht en trots als aanknopingspunt in delen van de wijk;
- * Mogelijkheid om kansrijke initiatieven (o.a. Buurtgeluk, Buur en Zo, doorstart buurtvoorziening de Fontein e.a.) verder te brengen en wanneer van meerwaarde, met elkaar te verbinden.
- * Ervaren wijkprofessionals die enthousiast zijn over het plan van aanpak Toekomstbestendige wijken;

Argumenten tegen Colmschate Zuid

- * Wijk met veel verschillende buurten en buurtschappen, groot aantal voorzieningen en aanbieders.

Argumenten voor Keizerslanden

- * Variatie in problematiek, onder andere ouderen met weinig sociaal netwerk (focuspunt);
- * Ontwikkeling Oranjekwartier: kans om aan te sluiten bij het nieuwe leefbaarheidsplan;
- * Ludgeruskwartier: meerdere ontwikkellocaties waarbij nagedacht wordt over sociale structuur/ maatschappelijk vastgoed/woonzorgconcepten;
- * Buurtvernieuwing door woonbedrijf leder1 i.s.m. met de gemeente. Start sloop eind 2024/begin 2025;
- * Steenbrugge als nieuwe buurt in Keizerslanden: kans om de opbouw van een sociale infrastructuur in zo'n nieuwe buurt te volgen en stimuleren (leerzaam voor toekomstige buurtontwikkelingen);
- * Stichting Ludgerus (woonzorg voor ouderen) wil hun concept graag verder brengen en meer gaan betekenen voor de buurt/wijk;
- * Ervaren wijkprofessionals die enthousiast is over het plan van aanpak Toekomstbestendige wijken;

Argumenten tegen Keizerslanden

- * Er zijn al veel ontwikkelingen in de wijk, zoals de totstandkoming van de sociale agenda (aandachtspunt voor de communicatie). Mogelijk wordt dit als 'teveel tegelijk' ervaren. Tegelijkertijd biedt dit ook kansen tot verbinden.

Financiële consequenties en dekking

Voor de uitrol van het plan toekomstbestendige wijken is vanaf 2023 structureel €800.000,- in de begroting opgenomen. Het budget dat per wijk zal worden ingezet wordt concreet op het moment dat het proces in de wijk is doorlopen. Waar mogelijk wordt inzet (van middelen) gebundeld, zoals vanuit het beleidskader Buurtvoorzieningen, IZA/GALA, regioplan e.d.

Openbaarmaking en communicatie

Momenteel wordt er gewerkt aan een communicatieplan, gericht op zowel (stedelijke) aanbieders en partners als op de wijkprofessionals en inwoners van de (start)wijken.

Raadsmededeling: het uitstellen van de wijksafari.

Om de raad nauw betrokken te laten zijn bij de uitrol van het plan van aanpak is een wijksafari opgenomen in het tijdspad. De wijksafari stond gepland voor de tweede helft van 2023. Dit blijkt helaas niet haalbaar. In de zomerperiode van 2023 vond het wervingstraject voor een projectleider plaats. Het heeft hierdoor wat langer geduurd voordat een projectleider werd gevonden, maar deze is inmiddels sinds 1 november 2023 gestart. De wijksafari zal worden uitgesteld tot Q2 2024 zodat er ook voldoende tijd is om eerst ervaring op te doen met de uitrol.

Aanpak en uitvoering

Q4 - 2023

* Definitieve keuze startwijken door college

Q1 en Q2 - 2024 Uitvoering

* Nulmeting startwijken; hoe staat de wijk ervoor, welke kansen, behoeften en oplossingen zijn bij bewoners en partijen in beeld.

* Opstart in 2 startwijken: samenstellen werkgroepen per wijk met spilfiguren uit de wijk en uit het stadhuis: bewoners, bewonersgroepen, wijkprofessionals, beleidsmakers, bestuurders.

* Vervolgens met deze werkgroepen: per startwijk doorlopen van de stappen uit het plan van aanpak:

1. Urgente wijkvraagstukken per startwijk vaststellen: gedeelde noodzaak opzoeken, urgentie benoemen. Daarbij benutten van eerdere analyses, wijkkennis, de sociale agenda, data. Niet onnodig zaken opnieuw onderzoeken. Er is al veel informatie voorhanden.

2. Verkennen krachtenveld per startwijk, ook informele structuren en netwerken.

3. Zoeken naar kansen voor ontwikkeling van die toekomstbestendige sociale infrastructuur: welke ruwe diamanten en witte vlekken zijn er in de 2 startwijken, die kansrijk zijn om verder uit te bouwen. Daarbij nadrukkelijk aansluiten bij het DNA van de wijk: geen uniforme oplossingen stadsbreed.

4. Verzamelde kansrijke initiatieven met elkaar in verband brengen. Ook hier geldt: aansluiten bij het DNA en het krachtenveld van de wijk.

5. Bestendigen in afspraken, begrotingen en beleid.

* Ondertussen: de gemeenteraad meenemen in het te doorlopen plan van aanpak door een wijksafari. In tijd aanhaken bij stap 3 en/of 4.

* Monitoring (doorlopend proces)

Q3 en Q4 - 2024 Opleveren & Oogsten

* Wijkkaart en Kanskaart voor wijk A en B

* Uitvoeringsplan wijk A en B

* Methodiekbeschrijving en geleerde lessen en voorstel stedelijke uitrol

* Start verdere stedelijke uitrol

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Vaststellen startwijken plan van aanpak naar toekomstbestendige wijken		
Nummer	2023-1203	Portefeuillehouder	Wethouder Wijnhoud,
Team	DEV-BLD	Datum	19-12-2023

Inleiding

Het college heeft op 11 juli 2023 het 'Plan van Aanpak Toekomstbestendige wijken' vastgesteld. In het coalitieakkoord 2022-2026 'Dichtbij, betrokken, bevlogen' is aangekondigd dat Deventer gaat investeren in de sociale infrastructuur, dichtbij inwoners, in wijken en dorpen. Het plan Toekomstbestendige wijken is een uitwerking van deze ambitie. Tijdens een raadssessie op 14 juni jongstleden heeft u input gegeven op het concept Plan van Aanpak.

De Deventer samenleving verandert: buurten en wijken worden meer divers, verschillen in leefstijl en gezondheid worden groter, de zorgbehoefte stijgt, de arbeidsmarkt staat onder druk. Deventer wil bouwen aan een samenleving die hierop is berekend: een samenleving waarin iedereen kan blijven meedoen, gezien wordt en van betekenis kan zijn. Wijken en dorpen waar inwoners zo lang mogelijk prettig en gezond kunnen leven en de zorg ontvangen die nodig is.

Versterking van de sociale infrastructuur is van belang voor het behouden van de eigen regie over het leven. Om mensen weer deel te laten nemen aan de samenleving en iets te kunnen laten betekenen voor een ander.

Op verschillende sporen en beleidsvelden ontstaan tal van initiatieven die raken aan dezelfde bedoeling: bouwen aan een toekomstbestendige, sociale infrastructuur in de Deventer wijken en dorpen. Deze initiatieven kunnen (verder) versterkt worden door een integrale aanpak en het leggen van onderlinge verbindingen. Het plan van aanpak geeft het startsein voor een lerende aanpak, wijk voor wijk, waarbij we:

- * Zorg- en welzijnsnetwerken op wijk, buurt en dorpsniveau verbinden: de beroeps- en vrijwillige krachten die daarin werken, de voorzieningen en activiteiten;
- * Maatwerk per wijk bouwen, passend bij de vraagstukken en het DNA van die wijk waarbij bewoners actief betrokken zijn bij de totstandkoming hiervan;

met de zorgen, wensen en oplossingen van inwoners als uitgangspunt.

Kader

- * Coalitieakkoord 'Dichtbij, betrokken en bevlogen'
- * WET Maatschappelijke Ondersteuning
- * IZA/GALA
- * Plan van aanpak naar toekomstbestendige wijken

Kern van de boodschap

Het college heeft voor de uitrol van het plan van aanpak naar toekomstbestendige wijken, de wijken Colmschate Zuid en Keizerslanden aangewezen om te starten. In

het tweede kwartaal wordt een wijksafari met de raad gepland in een van de startwijken.

Nadere toelichting

Besloten is daar te beginnen waar kansrijke initiatieven al gestart worden, initiatieven die aansluiten bij de doelstelling van toekomstbestendige wijken. Deze initiatieven worden in samenhang met elkaar nog sterker. Daarnaast is gekozen te beginnen in wijken die van elkaar verschillen qua problematiek, samenstelling, aanwezige partners. Zo wordt ons lerend vermogen groter. Daar hebben we profijt van bij de uitrol over de andere wijken en de dorpen van de gemeente Deventer

De navolgende argumenten lagen ten grondslag aan de keuze voor specifiek Colmschate Zuid en Keizerslanden:

Colmschate Zuid

- * Variatie in vraagstukken, onder andere: vergrijzende wijk, steeds groter wordende groep hulpbehoevenden (NAH, dementie, psychiatrie), dalende trend vrijwillige inzet, mantelzorgers ervaren druk;
- * Ruim aanbod leeftijdsbestendige woningen als kans, ontmoeting in die complexen komt op gang;
- * Bewoners nemen regelmatig zelf initiatief om zorgen te delen en met oplossingen te komen. Verbinding met professionele veld wordt gelegd: VET-teams, buurtvoorzieningen;
- * Dorpse kracht en trots als aanknopingspunt in delen van de wijk;
- * Mogelijkheid om kansrijke initiatieven (o.a. Buurtgeluk, Buur en Zo, doorstart buurtvoorziening de Fontein e.a.) verder te brengen en wanneer van meerwaarde, met elkaar te verbinden.
- * Ervaren wijkprofessionals die enthousiast zijn over het plan van aanpak Toekomstbestendige wijken;

Keizerslanden

- * Variatie in vraagstukken, onder andere ouderen met weinig sociaal netwerk (focuspunt);
- * Ontwikkeling Oranjekwartier: kans om aan te sluiten bij het nieuwe leefbaarheidsplan;
- * Ludgeruskwartier: meerdere ontwikkellocaties waarbij nagedacht wordt over sociale structuur/ maatschappelijk vastgoed/woonzorgconcepten;
- * Buurtvernieuwing door woonbedrijf Ieder1 i.s.m. met de gemeente.
- * Stichting Ludgerus (woonzorg voor ouderen) wil hun concept graag verder brengen en meer gaan betekenen voor de buurt/wijk;
- * Ervaren wijkprofessionals die enthousiast is over het plan van aanpak Toekomstbestendige wijken;

Om de raad nauw te betrekken bij de uitrol van het plan van aanpak is een wijksafari opgenomen in het tijdspad. De wijksafari stond gepland voor de tweede helft van 2023. Dit bleek niet haalbaar. In de zomerperiode van 2023 vond het wervingstraject voor een projectleider plaats. Het heeft wat langer geduurd voordat een projectleider werd gevonden. Deze is inmiddels sinds 1 november 2023 gestart. De wijksafari vindt nu plaats in het tweede kwartaal van 2024 zodat er ook voldoende tijd is om eerst ervaring op te doen met de uitrol.

Aanpak en uitvoering

Q4 - 2023

- * Definitieve keuze startwijken door college

Q1 en Q2 - 2024 Uitvoering

- * Nulmeting startwijken; hoe staat de wijk ervoor, welke kansen, behoeften en oplossingen zijn bij bewoners en partijen in beeld.
- * Opstart in 2 startwijken: samenstellen werkgroepen per wijk met spilfiguren uit de wijk en uit het stadhuis: bewoners, bewonersgroepen, wijkprofessionals, beleidsmakers, bestuurders.
- * Vervolgens met deze werkgroepen: per startwijk doorlopen van de stappen uit het plan van aanpak:

1. Urgente wijkvraagstukken per startwijk vaststellen: gedeelde noodzaak opzoeken, urgentie benoemen. Daarbij benutten van eerdere analyses, wijkkennis, de sociale agenda, data. Niet onnodig zaken opnieuw onderzoeken. Er is al veel informatie voorhanden.

2. Verkennen krachtenveld per startwijk, ook informele structuren en netwerken.

3. Zoeken naar kansen voor ontwikkeling van die toekomstbestendige sociale infrastructuur: welke ruwe diamanten en witte vlekken zijn er in de 2 startwijken, die kansrijk zijn om verder uit te bouwen. Daarbij nadrukkelijk aansluiten bij het DNA van de wijk: geen uniforme oplossingen stadsbreed.

4. Verzamelde kansrijke initiatieven met elkaar in verband brengen. Ook hier geldt: aansluiten bij het DNA en het krachtenveld van de wijk.

5. Bestendigen in afspraken, begrotingen en beleid.

- * Ondertussen: de gemeenteraad meenemen in het te doorlopen plan van aanpak door een wijksafari. In tijd aanhaken bij stap 3 en/of 4.
- * Monitoring (doorlopend proces)

Q3 en Q4 - 2024 Opleveren & Oogsten

- * Wijkkaart en Kanskaart voor wijk A en B
- * Uitvoeringsplan wijk A en B
- * Methodiekbeschrijving en geleerde lessen en voorstel stedelijke uitrol

Naar toekomst- bestendige wijken

Bouwen aan een toekomstbestendige en sociale
infrastructuur in de Deventer wijken en dorpen

Plan van aanpak | juni 2023

Voorwoord

Voor u ligt het plan van aanpak Toekomstbestendige Wijken. Hiermee gaan we in Deventer de komende tijd onderzoeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat mensen in de wijken, dorpen en buurten elkaar nóg beter kunnen vinden, helpen en ondersteunen.

Dat is op zich niets nieuws, dat doen we natuurlijk al sinds jaar en dag. Samen met welzijns- en zorgprofessionals stimuleert en ondersteunt de gemeente mensen om in hun eigen leefomgeving contacten te leggen, activiteiten op te zetten en samen hun buurt prettig en leefbaar te houden. De aanleiding dat we daarin nu nog een stap extra gaan zetten, zijn een aantal ontwikkelingen in de samenleving.

De dubbele vergrijzing, het personeelsgebrek in de zorg en de beperkte beschikbaarheid van plaatsen in verpleeghuizen maken dat veel meer mensen langer thuis zullen (moeten) blijven wonen. Het betekent ook dat mensen voor zorg niet meer altijd een beroep kunnen doen op de overheid. Het netwerk dat ze in hun directe leefomgeving hebben, wordt daarmee steeds belangrijker.

Er ligt dus een stevige uitdaging om de samenleving te versterken, juist op het punt van welzijn en omzien naar elkaar. We willen ons daarom nog meer richten op het activeren van onze inwoners, op het zorgen voor voldoende activiteiten, voor voldoende voorzieningen waar mensen terecht kunnen. Want alleen als je elkaar ontmoet, als je uit je eigen huis komt, ben je in staat om een netwerk op te bouwen, zodat je ook minder alleen bent op het moment dat je ondersteuning van anderen nodig hebt.

Toekomstbestendige wijken gaat zowel over het versterken van de netwerken van onze inwoners, als over de samenwerking tussen de zorgprofessionals en de informele zorg. Daarbij is elke wijk verschillend. De ene wijk vraagt meer professionele inzet, de andere wijk heeft wat minder nodig en daar kunnen inwoners veel meer zelf doen. Dat is ook de reden dat we starten met pilots om te ontdekken wat er nodig is om onze samenleving te versterken.

“Samen met welzijns- en zorgprofessionals stimuleert en ondersteunt de gemeente mensen om in hun eigen leefomgeving contacten te leggen, activiteiten op te zetten en samen hun buurt prettig en leefbaar te houden.”

Ik heb er vertrouwen in dat we met dit plan van aanpak goede stappen zetten om te bouwen aan een sterke samenleving, waarin mensen in staat zijn om veel voor elkaar te betekenen en daar ook plezier en voldoening uit te halen.

Liesbeth Grijsen
wethouder WMO

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Aanleiding.....	6
1.1 Toekomstbestendig samenleven	6
1.2 Regiobeeld welzijn en gezondheid	6
1.3 Inzet tot nu.....	7
1.4 Naar toekomstbestendige wijken	7
2. Plan van aanpak	8
2.1 Duiding opdracht	8
2.2 Adaptief ontwikkelen	9
2.3 Stappen	11
3. Randvoorwaarden.....	13
3.1 Planning en organisatie.....	13
3.2 Monitoring	14
3.3 Financiën.....	14
Bijlage 1 Lopende trajecten	15
Bijlage 2 Stappen Cirkel.....	16
Bijlage 3 Opties wijken/dorpen	17
Bijlage 4 Verslag werksessie raad	18

1. Aanleiding

1.1 Toekomstbestendig samenleven

De Deventer samenleving verandert: buurten en wijken worden meer divers, verschillen in leefstijl en gezondheid worden groter, de zorgbehoefte stijgt, de arbeidsmarkt staat onder druk. Deventer wil bouwen aan een samenleving die hierop is berekend: een samenleving waarin iedereen kan blijven meedoen, gezien wordt en van betekenis kan zijn. Wijken en dorpen waar inwoners zo lang mogelijk prettig en gezond kunnen leven en de zorg ontvangen die nodig is. Een samenleving waar mensen naar elkaar omkijken en de zorg niet wordt overbelast.

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Dichtbij, betrokken, bevlogen' heeft het college van Deventer de ambitie uitgedragen te willen investeren in de sociale structuur, dichtbij inwoners, in wijken en dorpen. Versterking van de sociale infrastructuur is van belang voor het behouden van de eigen regio over het leven, om mensen weer deel te laten nemen aan de samenleving, wat te kunnen betekenen voor een ander. Het gaat daarbij om samenlevingsopbouw door:

- Versterking wijkinfrastructuur (zorg- en welzijnsnetwerken)
- Passende (buurt)voorzieningen
- Activiteiten aanbod afgestemd op bewonersbehoefte
- Zorgen, wensen en oplossingen van inwoners als uitgangspunt

1.2 Regiobeeld welzijn en gezondheid

Uit het recent afgeronde Regiobeeld Midden IJssel¹ komt naar voren dat de toename van het aantal ouderen in de regio nu en in de komende jaren zal leiden tot een hogere zorgvraag en daarmee gepaard gaande kosten en tekorten op de arbeidsmarkt. De gemeente Deventer scoort voor wat betreft de gemiddelde sociaaleconomische status (SES) lager dan het landelijk gemiddelde. Er worden op wijkniveau grote verschillen gezien in gezondheid met een hoge ten opzichte van een lage gemiddelde sociaaleconomische status.

Ook het percentage inwoners van 20 jaar en ouder dat regio over het eigen leven heeft, ligt in de gemeente Deventer lager dan het gemiddelde in Nederland en in de regio. Overgewicht is een groeiend probleem, evenals het risico op angst en depressie. Het aantal inwoners met chronische aandoeningen stijgt in de gehele regio.

Een kwart van de ouderen is kwetsbaar, het meeste in Deventer. Een op de tien ouderen is ernstig tot zeer ernstig eenzaam, ook hier in Deventer het meeste. Dementie zal naar verwachting fors toenemen in de regio, echter minder snel dan landelijk. In Deventer neemt dementie wel met landelijke snelheid toe. Slechts bij de minderheid van de ouderen zijn voldoende gezondheidsvaardigheden (oa vaardigheid om informatie over een gezonde leefstijl te vinden en eigen te maken) aanwezig. In Deventer zijn de gezondheidsvaardigheden bij volwassenen en ouderen iets beter dan in overige gemeenten in de regio.

Het personeelstekort binnen de sector zorg en welzijn in de regio Midden IJssel ondervindt de grootste toename van

¹ REGIOBEELD MIDDEN IJSSEL 2023

tekorten in de WLZ Verpleging & Verzorging, de gehandicaptenzorg en thuiszorg. Waar in 2022 een tekort van zo'n 500 zorg & welzijn medewerkers in de regio Midden IJssel is, wordt dit geschat op zo'n 1500 medewerkers in 2032. Het aantal potentiële mantelzorgers daalt in de regio Midden IJssel in de periode 2023-2040 van 8,8 naar 3,4; dit is meer dan een halvering. Het WMO gebruik is in de regio vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde en zal in de komende jaren toenemen. Het hoogste WMO gebruik ligt in de leeftijdscategorieën 60 tot en met 84 jaar.

Thema's waarvan inwoners aangeven dat het belangrijk is voor een gezond leven:

- Gelukkig voelen/ lekker in je vel/ tevreden zijn
- Lichamelijk fit / geen gebreken/ geen ziekte
- Mentaal in balans / stress onder controle
- Financieel redden

Aandachtspunten vanuit inwoners zijn onder andere:

- Duidelijk waar aanbod te vinden is, onbekendheid met zorg & ondersteuning
- Communicatie tussen organisatie
- Aandacht voor inclusie
- Samenwerking tussen organisaties met daarbij aandacht voor eigen regio behouden
- Politiek moet inzetten op gelijke kansen
- Meer inzet op preventie
- Psychosociale hulpverlening laagdrempeliger
- Sociaal domein verbeteren
- De weg vinden naar sociaal domein
- Overbelaste mantelzorgers
- Voldoende ontmoetingsplekken

1.3 Inzet tot nu

In de afgelopen jaren is samenhang en verbinding gebracht in de ambities en doelstellingen in het sociaal domein. Door een integrale benadering is slagkracht georganiseerd op de snijvlakken van de diverse programma's en de overstijgende thema's. Deze koers wordt de komende jaren voortgezet.

Deventer investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in de leefomgeving door ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen en ertoe doet. Er wordt gebouwd aan de sociale infrastructuur om ervoor te zorgen dat inwoners volwaardig mee kunnen doen, met passende ondersteuning naar zorg en werk, stimulering van inwoners om elkaar te ondersteunen en zich in te zetten voor hun omgeving en het bieden van gelijke kansen.

Dat doet Deventer door:

- Via het wijk- en dorpsgericht werken de sociale infrastructuur van dichtbij te versterken, zodat alle inwoners mee kunnen doen, waarbij de eigen kracht van inwoners en de dragende kracht van de samenleving centraal staan
- In te zetten op preventie, vroegsignalering en verbetering van leefstijl
- Te zorgen dat alle kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen in wijken en dorpen
- In te zetten op innovatieve, integrale en toekomstbestendige dienstverlening op het gebied van bestaanszekerheid, passende ondersteuning en activering naar werk
- Te vernieuwen door partnerschappen te sluiten met maatschappelijke partners en inwoners

Gezien de ontwikkelingen in de samenleving op het gebied van bevolkingssamenstelling en vergrijzing, toenemende behoefte aan zorg en welzijnsdiensten en afnemende capaciteit door personeelstekorten, is extra inzet en focus noodzakelijk.

Concreet is er behoefte aan:

- Meer verbinding tussen zorg- en welzijnsnetwerken/ professionals, voorzieningen en activiteiten in de Deventer wijken en buurten
- Meer maatwerk per wijk, buurt, dorp
- Meer aanbod, aansluitend bij de behoeften van de inwoner

1.4 Naar toekomstbestendige wijken

Op verschillende sporen en beleidsvelden ontstaan tal van initiatieven die raken aan dezelfde bedoeling: bouwen aan een toekomstbestendige, sociale infrastructuur in de Deventer wijken en dorpen. Om een indruk te geven van de verschillende invalshoeken van lopende trajecten geven we in bijlage 1 een overzicht. We constateren tegelijkertijd dat de samenhang vaak ontbreekt. Uiteindelijk moet alles in de wijk samenkomen en op elkaar aansluiten.

Dit plan van aanpak geeft het startsein voor een lerende aanpak, wijk voor wijk, waarbij we:

- Zorg- en welzijnsnetwerken op wijk, buurt en dorpsniveau verbinden: de beroeps- en vrijwillige krachten die daarin werken, de voorzieningen en activiteiten;
- Maatwerk per wijk bouwen, passend bij de vraagstukken en het DNA van die wijk;
- Met de zorgen, wensen en oplossingen van inwoners als uitgangspunt.

2. Plan van aanpak

2.1 Duiding opdracht

Vooruitlopend op dit plan van aanpak is een nadere verkenning gedaan, vanuit diverse invalshoeken. Deze bijeenkomsten en gesprekken waren relevant voor het scherper krijgen van het vraagstuk, de mogelijkheden en ontwikkelingen en om vervolgens samen te kunnen werken aan een breed gedragen opdracht. Spectrum, adviesorganisatie voor maatschappelijke vraagstukken, is betrokken bij het maken van dit plan van aanpak en zal in het vervolgproces de gemeentelijke projectleider en wijkprofessionals begeleiden bij de uitrol.

Processtappen die voorafgingen aan dit plan, waren:

- Excursies Rotterdam, Leeuwarden, Emmen: leren van werkende aanpakken elders
- Deskresearch: relevante beleidsdossiers bestudeerd en rode draden uitgelicht
- Ambtelijke gesprekken: diverse beleidsvelden binnen programma Meedoen, wijkmanagers, teammanager Toegang Wmo;
- Bestuurlijke en ambtelijke verkenning: het waarom van de opdracht doorgronden
- Quick scan interessante wijken/dorpen om te starten met de aanpak
- Informerende raadsessie
- Toelichting opdracht in netwerk informele zorg

Door deze stappen werd steeds duidelijker wat er onder een toekomstbestendige sociale infrastructuur wordt verstaan, wat er op dat vlak al gebeurt in wijken en dorpen en wat aanvullend nodig is. Een korte samenvatting:

Toekomstbestendige sociale infrastructuur houdt in dat:

- In elke wijk/buurt plekken zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, voor jong en oud;
- Zorg en ondersteuning dichtbij georganiseerd is;
- Informele netwerken er zijn, mensen ondersteunen elkaar;
- Voorzieningen en activiteiten inclusief zijn;
- Een cultuur heerst waarbij een omslag is gemaakt van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat';
- In minder krachtige wijken meer nadruk wordt gelegd op het mobiliseren van de krachten van professionals en het professioneel bemensen van buurthuizen;
- We accepteren dat er verschillen tussen wijken zijn en daarmee maatwerk moet worden gezocht bij inzet van professionals, activiteiteenaanbod, informeel netwerk;
- Er 1 toegang of loket is gerealiseerd waar meerdere domeinen (WMO/WLZ/ZV/...) samenkomen.

Wat gebeurt er al in de wijken en dorpen?

- Er gebeurt al veel in de wijken en dorpen, in het netwerk van professionals en in informele zorgnetwerken. Er wordt echter niet altijd in samenhang ontwikkeld.

- Regels zorgen ervoor dat ideeën van bewoners soms niet kunnen of mogen, het wordt ingewikkeld en duurt lang voordat er iets gebeurt. Het haalt de energie weg.
- Het speelveld is niet strak bepaald. Dat heeft voordelen (meer verbondenheid en gevoel bij plannen), maar ook nadelen. In ieder geval onduidelijkheid voor alle partijen.
- Er is onvoldoende in beeld wat een wijk nodig heeft, wat de behoeften zijn van inwoners, waar aanbieders naartoe kunnen of doorverwezen kunnen worden.
- In sommige wijken en dorpen komen meer initiatieven naar voren dan in andere. Moet het gemeenschaps-geld naar de initiatiefrijke wijken of juist in de initiatief armere wijken waar wellicht meer urgentie is om problemen aan te pakken?

Wat is er nodig?

- In elke wijk en dorp moet de basis aan voorzieningen en het netwerk formele en informele zorg op orde zijn. De manier waarop we organiseren, welk type voorzieningen en activiteiten we aanbieden hangt af van de 'lokale kleur', we willen geen blauwdrukken uitrollen over alle wijken en dorpen.
- Bij het ontwikkelen aan de hand van de lokale kleur van de wijk/buurt zijn de zorgen, wensen en oplossingen van inwoners het uitgangspunt.
- We zijn afhankelijk van mogelijkheden van wijkprofessionals en vrijwilligers, hoe kunnen zij inspelen op de vragen van de wijk?
- Een helder gezamenlijk speelveld, afwegingskader en structuur, passend bij de specifieke wijk/buurt.

2.2 Adaptief ontwikkelen

Uit de duiding van de opdracht blijkt de complexiteit. Hoe verbind je de systeemwereld van overheden en organisaties met de leefwereld van inwoners?

De integrale wijkaanpak, waarmee ook in Deventer veel ervaring is opgedaan, biedt houvast. Essentie is immers dat de focus ligt op een wijk, vanuit de wensen en behoeften van bewoners en hun inbreng en oplossingen als voeding voor de wijkaanpak. De wijk wordt gezien als één geheel: thema's in het fysieke domein, de sociale agenda, de wijkeconomie en ook veiligheid worden op het schaalniveau van de wijk belicht.

Dit leidt veelal tot een inhoudelijke agenda voor de wijk. Analyse, aanpak en agenda haken aan op inhoudelijke zaken: woningbouw, renovatie, verduurzaming, verkeersveiligheid, de sociale agenda van ontmoeten, opvoeden en opgroeien, etc. De inhoudelijke opgave die in de gebiedsgerichte agenda als uitgangspunt staat, biedt structuur. De essentie van deze opdracht is dat het draait om verbindingen en bestendigen.

Voor taaie maatschappelijke vraagstukken moet samenwerking actief worden georganiseerd. Dat gaat niet vanzelf. Zeker in een wijk kun je verstrikt raken in de hoeveelheid mensen, systemen, perspectieven, ambities en belangen.

De cirkel van integrale wijkaanpak (zie volgende pagina) stelt de verbindingen centraal, het samenwerken binnen de wijk aan een maatschappelijk vraagstuk, zoals het toekomstbestendig maken van de zorg en sociale structuur op wijkniveau. Deze cirkel biedt houvast om de kluwen te ontwarren en stap voor stap samenwerking te organiseren. Het is

nadrukkelijk geen heilige graal, geen blauwdruk. Het is een houvast om methodisch aan de opdracht te kunnen werken.

De cirkel van integrale wijkaanpak is een manier van werken waarbij diep in de wijk gedoken wordt, om te begrijpen wat er leeft en speelt. Voor een toekomstbestendige sociale infrastructuur wordt gebruik gemaakt van de kwaliteiten van bewoners en professionals, hun onderlinge relaties, de wijknetwerken en wijkvoorzieningen die er gewoonweg al zijn. Dit samen noemen we de wijk. Dat wat krachtig en veelbelovend is, wordt benut en in positie gebracht. Dat wat extra nodig is, wordt met elkaar (de wijk) ontwikkeld, gebruikmakend van elkaars kwaliteiten en bronnen.

Het is geen statische werkwijze, waarbij als het ware een foto wordt gemaakt van de wijk, die zicht geeft op de inhoudelijke thema's die er spelen. Het is een actiegerichte werkwijze, waarbij van meet af aan het samenwerken voorop staat: het verstevigen en verder uitbouwen van de samenwerking. Het is werkenderwijs toekomstbestendig maken van de wijk. De wijk voedt beleid, beleid voedt de wijk. Systeemwereld en leefwereld trekken voortdurend met elkaar op.

Voor een toekomstbestendige sociale infrastructuur wordt gebruik gemaakt van de kwaliteiten van bewoners en professionals, hun onderlinge relaties, de wijknetwerken en wijkvoorzieningen die er gewoonweg al zijn.

MAATSCHAPPELIJKE URGENTIE

Een gevoelde noodzaak helpt om betrokkenheid, draagvlak en focus te creëren en prioriteiten te stellen.

- Urgentie benoemen
- Intentie uitspreken
- Draagvlak zoeken

VERKENNEN & WIJKAART

Op naar een toekomstperspectief en een platform van bewoners en professionals dat dit perspectief wil realiseren.

- Belangrijke processtappen:
- Samenwerking organiseren
 - Verbinden belangen en bijdragen; gemeenschapsopbouw en coalitievorming
 - Een wijkkaart met zicht op relaties en kwaliteiten in de wijk

Stakeholderanalyse, Straatstruinen, Praten vanuit perspectief, Belangenmatrix, Storytelling, Deep Democracy, ABCD-methode

KANSKAARTEN & PLANVORMING

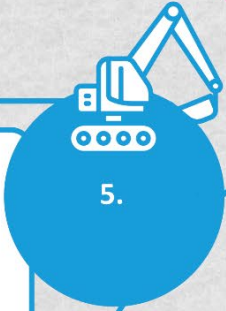

De wijkkaart als basis om je doel en je looproute te bepalen. Waar liggen kansen voor ontwikkeling in de wijk? Hoe pak je de opgave integraal op en organiseer je synergie?

- Bepaal je doel en route:
- Bereik overeenstemming
 - Maak de 1+1=3 zichtbaar
 - Optie: Breng geldbronnen in kaart en ontwikkel de wijk economie
 - Vorm nieuwe werkverbanden (o.a. wijkplaats)

Storyboard, Beelddenken, Kanskaarten en Deep Democracy. Optioneel: Canvas businessmodel & businessbakken.

REALISATIE EN VERDERE UITBOUW

Op naar een toekomstbestendige wijk met een inclusieve, lokale economie. Hoe laat je los en organiseer je samensturing bij de gemeenschap en de systeempartners?

- Belangrijke processtappen:
- Uitzetten actielijnen van het integraal ontwikkel- en uitvoeringsplan
 - Blijven bouwen aan de gemeenschapsopbouw en coalitie
 - Bewaken van de principes en spelregels van het integrale werken

ONTWERP & RANDVOORWAARDEN

De kansen en route verwerken in een integraal ontwikkel- en uitvoeringsplan. Hoe houd je overzicht en zorg je dat iedereen aangehaakt blijft op het gezamenlijke doel en belang?

- Organiseer spelregels rondom:
- Coördinatie
 - Inbreng van middelen door partijen
 - Bestuurlijk mandaat en wijze van besluitvorming
 - Bouwen aan vertrouwen binnen de groep en communicatievormen
 - Monitoren van de voortgang

O.a. Deep Democracy om gesprek aan te gaan en onderstroom op tafel te krijgen. Social impact meten / Effectenarena (optioneel).

WWW.SPECTRUMELAN.NL

2.3 Stappen

Hieronder staan de globale stappen in de Deventer aanpak, welke zijn gebaseerd op de stappen uit de cirkel.

Vertrekpunt is telkens: de wijk, de buurt of het dorp.

1. Specifieke wijkvraagstukken opzoeken. Gedeelde noodzaak opzoeken, urgentie benoemen.
Denk aan: vergrijzing, eenzaamheid, vervreemding van buurtgenoten, niet veilig kunnen opgroeien of juist ouder worden in de eigen wijk. Haak aan op wat in die wijk leeft en versterkt kan worden als de sociale infrastructuur in die wijk steviger wordt. En besef: bewoners verwoorden de urgentie doorgaans anders. Hoor de vraag achter de zorgen.
2. Verkennen:
Wie met wie, welke belangen zijn er en wie kan wat bijdragen? Zicht krijgen op relaties en kwaliteiten. Kijk naar de informele structuren en netwerken: waardevol in het licht van toekomstbestendig maken van zorg en samenleven. Benutten van eerdere oogst, analyses, wijkkennis, wijknetwerken, blik op de toekomst.
3. Zoek de kansen voor ontwikkeling, de ruwe diamanten en witte vlekken.
Maak het klein, sluit aan bij de belevingswereld van bewoners, bij hun leven van alledag in de eigen wijk. Haal de partners erbij die kunnen waarmaken. Maak met elkaar een plan. Zet stapjes buiten gebaande paden als dat nodig is. Betrek voortdurend de beleidscollega's om samen te beoordelen en naar oplossingen te zoeken. Beweeg mee met wat *dán* lukt, stop met wat niet werkt.

4. Verzamel verschillende kansrijke initiatieven en breng met elkaar in verband.
Dit steeds verder uitbouwen én blijven verbinden aan het overkoepelende, gezamenlijke doel van die specifieke wijk of dat dorp.
Deel gaandeweg de aanpak via verhalen. Zorg voor zwaan-kleef-aan. Steeds verder uitbouwen naar meer op elkaar afgestemde wijkvraag & wijkaanbod.
5. Bestendigen, in afspraken, begrotingen, beleid.
Blijven bouwen aan coalitievorming en gemeenschapsofbouw.

In [bijlage 2](#) worden de stappen uit de cirkel van integrale wijkaanpak verder uitgediept.

De cirkel van integrale wijkaanpak is een manier van werken waarbij diep in de wijk gedoken wordt, om te begrijpen wat er leeft en speelt.

2.4 Uitgangspunten

De opdracht vraagt om een aanpak waarbij we al doende kunnen leren en bijsturen. Een aanpak die helpt bij overzicht krijgen, verbinden, stimuleren van samenwerking. Een manier van werken die zich bewezen heeft in de integrale wijkaanpak. Met dat in gedachten worden de volgende uitgangspunten voor de aanpak gehanteerd.

Methode, keuze startwijken/dorpen, deelnemers:

- Adaptief ontwikkelen: in 2 of 3 wijken of dorpen aan de slag en daarna verder in meerdere wijken. Geleerde lessen uit de eerste wijken nemen we mee naar de andere.
- De wijken of dorpen waarin wordt gestart, worden gekozen op basis van zachte criteria: waar zijn al kansrijke aanknopingspunten, waar staan wijkpartners klaar om de opdracht te omarmen, welke wijken kunnen beter later aan bod komen, in verband met lopende aanpakken. Zie bijlage 3 voor de interessante wijken om te starten, met plussen en minnen en inhoudelijke haakjes.
- Alle wijken en dorpen komen in principe aan de beurt: door het opbouwen van ervaring, kan worden doorgepakt en verdwijnt de 'status aparte'.
- De methodiek ontwikkelen, bijstellen en daadwerkelijk doen gaan zoveel mogelijk hand in hand. We werken met echte wijkvraagstukken, die worden beetgepakt door wijkpartners die al bekend zijn in en met de wijk.
- Wijknetwerken van bewoners, partners rondom vrijwillige inzet en professionals in de wijk rondom zorg en welzijn worden uitgenodigd, uitgedaagd en in positie gebracht om aan de opdracht te werken, in hun eigen wijk.

- De wijkpartners worden in staat gesteld om mee te doen in de aanpak: tijd krijgen, tijd maken, met ruggensteun vanuit de eigen werkorganisatie en de opdrachtgever / contractpartner.
- Beleidsmakers worden continu betrokken bij het adaptief ontwikkelen. Zij zorgen voor bronnen, data, toelichting op beleidskaders en wet- en regelgeving. Zij schakelen met interessante landelijke ontwikkelingen (o.a. Integraal Zorg Akkoord (IZA), Gezond en actief leven akkoord (GALA)). Zij denken mee bij knellende kaders en zoeken mee naar oplossingen. Zij zorgen voor borging van geleerde lessen.
- Begeleiders van de methodiek (Spectrum, extern ingehuurd) werken op de achtergrond. Zij zijn niet het gezicht van de aanpak.
- Een projectleider, geworven binnen de ambtelijke organisatie, wordt degene die continu schakelt tussen beleid en wijk, bestuurlijk en ambtelijk. De projectleider acteert op alle relevante niveaus waarop deze opdracht zich afspeelt: strategisch, tactisch-operationeel, wijkpraktijk. De projectleider schakelt bovendien met aanpalende programma's jeugd & onderwijs, werk & inkomen.

Reikwijdte / scope van de opdracht:

- Focus ligt op samenlevingsopbouw, op zorg en welzijn, op voorliggende voorzieningen dichtbij huis.
- Vooral aanhaken op wijkvraagstukken die te maken hebben met:
 - Wijkinfrastructuur van zorg- en welzijnsnetwerken en deze verstevigen, verbinden, verknopen.
 - WMO aanbieders die wijkgericht (willen) gaan werken en dit stimuleren, sturen en helpen mogelijk te maken.
 - Wijkontmoetingsplekken en buurtvoorzieningen en beter benutten van het bestaande, deuren openen voor anderen en hierbij aansluiting zoeken bij de activiteiten in het kader van het uitvoeringsplan Buurtvoorzieningen.
 - Activiteitsaanbod: zicht op witte vlekken, zicht op teveel van hetzelfde, beter kennen van de vraag, afstemmen vraag en aanbod.
 - Bewonersparticipatie: kracht van bestaande en nieuwe wijkgroepen (al dan niet georganiseerd, formeel of informeel) benutten. Zorgen, wensen en oplossingen van inwoners centraal stellen. De sleutelfiguren van de wijk in positie brengen.

Parallel aan dit spoor lopen er diverse andere processen en projecten die raakvlakken hebben. Denk aan onder andere de woonzorgvisie, doorontwikkeling buurtvoorzieningen, doorontwikkeling WijDeventer en gebiedsgerichte aanpakken (Keizerslanden en Deltabuurt).

Deze initiatieven zijn thema gericht (hoe komen we tegemoet aan de woonzorgvraag? hoe richten we buurtvoorzieningen beter? welke thema's vragen aandacht in deze wijk?) terwijl het proces dat in dit plan van aanpak wordt beschreven zich richt op toekomstbestendige samenwerking tussen partijen. De thema gerichte aanpakken moeten als het ware kunnen landen in de samenwerkingsverbanden die aan de hand van dit plan van aanpak worden gerealiseerd.

3. Randvoorwaarden

3.1 Planning en organisatie

Planning

Hetgeen aan dit plan voorafging:

Vorbereiding Q1 en Q2 – 2023

- Brainstormsessies
- Desk research en Plan van aanpak
- Kerngroep installeren
- Werven projectleider(s)
- Consulterende werksessie Gemeenteraad
- Besluitvorming Plan van aanpak door College

Vervolg:

Uitvoering Q3 en Q4 – 2023

- Keuze definitieve startwijken/buurtten door College
- Aanbieders/stedelijke partners informeren en verkennen rol en betrokkenheid
- Opstart eerste twee wijken: werkgroepen met spilfiguren uit de wijk en uit het stadhuis: bewoners, bewonersgroepen, wijkprofessionals, beleidsmakers, bestuurders aan de slag
- Doorlopen van de stappen uit paragraaf 2.3
- Wijk safari met Gemeenteraad

Opleveren & Oogsten Q1 en Q2 – 2024

- Wijkkaart en Kanskaart voor wijk A en B
- Uitvoeringsplan wijk A en B
- Methodiekbeschrijving en geleerde lessen en voorstel stedelijke uitrol

Organisatie

Bestuurlijk opdrachtgever Wethouder Meedoen (Wmo/wijkaanpak)

Ambtelijk opdrachtgever Programma manager Meedoen

Projectleider Vacature

Methodiekbegeleider Spectrum

Kerngroep Diverse gemeentelijke beleidsdisciplines + wijkdisciplines
WMO, preventie, buurtvoorzieningen, toegangsteams, Voor Elkaar Teams, wijkmanager
De kerngroep werkt onder aanvoering van de projectleider en met ondersteuning van Spectrum

Wergroepen wijk A en wijk B Spilfiguren uit de wijk, bewoners en beroepskrachten, wijkspelers zoals woningcorporatie, informeel zorgnetwerk, school, sportvereniging, wijkclubs, moskee en kerk, buurthuis, wijkondernemers.

Klankbordgroep Programma managers Meedoen, Jeugd & Onderwijs, Werk & Inkomen

Communicatie Vakgroep communicatie

3.2 Monitoring

Monitoring van deze opdracht gebeurt op twee niveaus, namelijk op het niveau van de strategische opdracht voor de gemeente Deventer (in hoeverre wordt voldaan aan de uitgangspunten vanuit het coalitie akkoord) en op het niveau van de wijk.

Op het niveau van de opdracht: het versterken en bestendigen van de sociale infrastructuur in Deventer, is de verbinding tussen bewoners en bewonersinitiatieven, stads-brede en lokale partijen en gemeentelijke beleidsdisciplines van belang. In de monitoring wordt bewaakt of partijen blijven aangehaakt. Wat er in de diverse wijken en dorpen wordt ontwikkeld en geleerd, wordt teruggegeven aan beleid en gebruikt voor nieuwe wijken en dorpen. De monitoring draagt dus bij aan leren en reflecteren.

Op het niveau van de wijk wordt bij de start bekeken hoe de wijk ervoor staat en welke kansen, behoeften en oplossingen bij bewoners en partijen in beeld zijn. Veel data over wijken en dorpen, diensten, voorzieningen en initiatieven is beschikbaar. Door data gedreven werken maken we gebruik van deze data en feiten, en kunnen deze mede dienen als nulmeting. Een passende, realistische meting (monitoring) voldoet aan onderzoeksmatige kwaliteitsvereisten en maakt gebruik van ‘mixed methods’: een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve monitoring.

In de wijk maken we een onderscheid tussen de persoonlijke sociale basis van inwoners, de gemeenschappelijke sociale basis en de institutionele sociale basis. We gebruiken het analysemodel Sociale Basis van Movisie (2023). Bij de persoonlijke sociale basis gaat het om de vraag hoe inwoners

zichzelf redden, hoe ze de steun van hun omgeving ervaren en in hoeverre ze vinden dat ze kunnen meedoen. De gemeenschappelijke sociale basis laat zien welke steunstructuren er beschikbaar zijn voor vrijwilligers, zoals verenigingen, hoe sterk die structuren zijn en of de benodigde randvoorwaarden beschikbaar zijn (huisvesting, financiën etc.). In de institutionele sociale basis gaat het om de kwaliteit van de professionele inzet, buurthuizen, bibliotheek, ontmoetingsplekken, opbouwwerk etc.

In beide gevallen gaat het voor een deel om de investeringen (input), geld en subsidies, professionele inzet, uren van bewoners voor vrijwilligerswerk of mantelzorg. Voor een deel gaat het om de activiteiten (proces) en de output daarvan en uiteindelijk gaat het om het beoogde effect. Tenslotte is de ervaring van activiteiten en van benoemde effecten van belang.

3.3 Financiën

Voor de uitvoering van plannen is vanaf 2023 structureel €800.000 in de begroting opgenomen. De middelen worden gedekt vanuit de budgettaire voordelen Wmo.

Inzet

- €400.000 voor wijkgerichte activiteiten, gericht op de meest kwetsbare inwoners
- €100.000 voor ondersteuning/transformatie werkprocessen in de wijk
- €80.000 voor het ontwikkelen en monitoren van werkwijze en methodiek
- €220.000 voor personele capaciteit

Zoals in het plan van aanpak uiteengezet betreft het hier een aanpak van “leren door te doen” waarbij in 2023 een start wordt gemaakt in 2 wijken. Verwachting is dat de besteding van middelen hier gelijk mee op lopen; met name de uitgaven gericht op activiteiten zullen pas volledig besteed kunnen worden vanaf het moment dat de stedelijke uitrol gerealiseerd is (naar verwachting in de 2e helft van 2024).

Bijlage 1

Lopende trajecten

Een (niet uitputtend) overzicht van lopende projecten en processen die raken aan deze opdracht en waarin de samenhang wordt gezocht:

Wijkmanagers en WijDeventer

- Bouwen aan een eenduidiger beeld van WijDeventer.
- Nog beter uitdragen wat WijDeventer kan betekenen, voor wie en met welke impact.
- Werken aan grotere diversiteit en inclusie van ontstane initiatieven.
- Wijkmanager ook positioneren in een signalerende rol.
- Wijkgericht programmeren, bundeling van budgetten.

Buurtvoorzieningen

- Basis van buurtvoorzieningen op orde houden en waar nodig krijgen: financiën, gebouwen.
- Stimuleren en verder uitbouwen van de maatschappelijke bijdrage die deze voorzieningen kunnen hebben.
- Slimme verbindingen aangaan met andere voorzieningen (zoals bijvoorbeeld bibliotheken) en andere maatschappelijke opgaven (zoals rondom jeugdzorg, participatie).

WMO

Inzet op:

- Aanbieders die in hun werkwijze gericht zijn op gezondheid & gedrag, op participatie en zelfredzaamheid.
- Aanbieders die lokaal verankerd zijn, met kennis van netwerken in de wijk of het dorp waar de client woont.
- Aanbieders die leefwereld gericht werken: de vraag van een client beantwoord laten worden in de eigen leefomgeving.
- Realiseren van collectieve voorzieningen, laagdrempelig, zonder beschikking.
- Formele ondersteuning aan laten sluiten op informele, sociale infrastructuur.

Teams Toegang en Voor Elkaar Teams

- Bouwen aan meer samenhang en samenwerking tussen buurthuizen, algemene voorzieningen en WMO maatwerk.

Bijlage 2

Stappen Cirkel

De stappen uit de cirkel van integrale wijkaanpak nader toegelicht.

Stap 1. Maatschappelijke urgentie: toekomstbestendige sociale infrastructuur

Benoemen en uitspreken: de urgentie om te werken aan een toekomstbestendige sociale infrastructuur.

Bij elke wijk:

- Gevoelde noodzaak opzoeken
- Betrokkenheid, draagvlak en focus creëren
- Prioriteiten stellen

Stap 2. Verkennen en wijkkaart: verschillende wijken en dorpen, verschillend benaderen

Bij elke wijk: bouwen aan een toekomstperspectief en platform van bewoners en professionals dat dit perspectief wil realiseren.

Verschillende wijken en dorpen, verschillend benaderen en behandelen.

- Verkennen: Welke partijen en bewoners zijn actief in de wijk; wie zijn de verbinders bij bewoners, beroepskrachten en vrijwilligers
- Samen een wijkkaart maken, waardoor de wijk zelf - bewoners en professionals - zicht krijgt op relaties en kwaliteiten in de wijk

- Samenwerking organiseren die past bij specifiek die wijk: doel, taakverdeling en binding, regelmatig afstemmen en ontmoeten, bouwen aan een samenwerkingsstructuur
- Verbinden belangen en bijdragen; steeds dieper werken aan gemeenschapsofbouw en coalitievorming

Belangrijk bij deze stap is dat we benutten wat al bekend is. We beginnen immers niet op nul. Er is al veel zicht op de wijk, vanuit wijkmanagers, Voor Elkaar teams, overige professionals, vrijwilligers en inwoners. Er zijn wijkplannen en wijkagenda's, er is een bron aan data die wijkgericht ontsloten en benut kan worden.

Stap 3. Kanskaarten en planvorming in de wijk

De wijkkaart dient als basis om het doel van een toekomstbestendige sociale infrastructuur te bereiken en de looproute te bepalen. Wat is er en waar liggen kansen voor ontwikkeling in de wijk? Deze kansen komen naar voren op de kanskaarten. Hoe pakken de diverse partijen in de wijk de opgave integraal op en organiseren zij synergie?

- Overeenstemming bereiken over doel en route
- Maak meerwaarde zichtbaar
- Geldbronnen in kaart brengen en ten dienste van de wijk inzetten
- Nieuwe werkverbanden vormen (bv. wijkplaatsen, buurtcoöperaties)

- Start maken met meerjarenplan voor de wijk door bewoners en partijen in de wijk
- Leren en reflecteren: wat zijn leerpunten voor andere wijken en dorpen?

Stap 4. Kansen en route verwerken in een integraal ontwikkel- en uitvoeringsplan

Hoe hou je overzicht en zorg je dat iedereen aangehaakt blijft op het gezamenlijke doel en belang?

Organiseer spelregels rondom:

- Coördinatie integraal ontwikkel- en uitvoeringsplan
- Inbreng van middelen door partijen
- Bestuurlijk mandaat en wijze van besluitvorming
- Bouwen aan vertrouwen binnen de groep en communicatievormen
- Monitoren van de voortgang: wat zijn werkzame bestanddelen?

Stap 5. Realisatie en verdere uitbouw

Hoe laat je los en organiseer je samen-sturing bij de gemeenschap en systeempartners?

- Uitzetten actielijnen
- Blijven bouwen aan gemeenschapsofbouw en coalitie
- Bewaken principes en spelregels van integraal werken
- Leren en reflecteren: wat is de effectiviteit van investeren in de sociale basis?

Bijlage 3

Opties wijken/dorpen

De wijken of dorpen waarin wordt gestart, worden gekozen op basis van zachte criteria: waar zijn al kansrijke aanknopingspunten, waar staan wijkpartners klaar om de opdracht te omarmen, welke wijken kunnen beter later aan bod komen, in verband met lopende aanpakken.

Alle wijken en dorpen komen in principe aan de beurt: door het opbouwen van ervaring kunnen we doorpakken met de aanpak en verdwijnt de 'status aparte'.

Uit deskresearch en gesprekken kwamen de volgende mogelijke startwijken naar voren, met voor en tegens en inhoudelijke haakjes. Na het zomerreces zal een keuze voorstel aan het college worden voorgelegd.

Zandweerd

- Diversiteit wijk, dragers en vragers (+)
- Kwesties uit wijkanalyse 2022: vergrijzing, elkaar niet kennen, beperkt sociaal netwerk, eenzaamheidsgevoelens
- Actieve bewoners, met sterk organiserend vermogen (+)
- Bewoners, wijkmanager en opbouwwerker agenderen 'ouder worden in deze wijk' reeds > kans om op voort te borduren (+)
- Team Toegang WMO in gesprek met aanbieder om algemene voorziening meer te benutten en verstevigen (+)
- Aanwezigheid (natuurlijke) ontmoetingsplekken (+)

Colmschate Noord

- Diversiteit wijk, vergrijzend én kinderrijk: in potentie dragend en vragend (+)
- Kwesties uit wijkanalyse 2022: armoede, gezondheid, eenzaamheid
- Energie bij WMO team, kunnen mooie verbinding maken tussen kansen en krachten in de wijk (+)
- Aanwezigheid laagdrempelige ontmoetingsplekken: o.a. hondenspeelveld, pandje 221, Titus Brandsmahuis (+)
- Ontwikkelingen Zwaluwenburg: kansen om laagdrempelig ontmoeten een impuls te geven (+)
- Mogelijkheid om proces totstandkoming sociale agenda en proces toekomstbestendige sociale infrastructuur samen op te laten lopen (+)

Keizerslanden

- Wijk met zeer uiteenlopende buurten: in de aanpak recht doen aan de verschillen. Verschillende buurten verschillend aanpakken > proberen en leren
- Kwesties uit wijkanalyse 2022: eenzaamheid (Tuindorp en Ludgeruskwartier), kwetsbare gezondheid, veel verhuisbewegingen (Oranjekwartier), ouderen met weinig sociaal netwerk
- Steenbrugge als nieuwe buurt in Keizerslanden: interessant om de opbouw van sociale infrastructuur in zo'n

nieuwe buurt te volgen en stimuleren, leerzaam voor toekomstige buurtontwikkelingen (+)

- Ludgeruskwartier: meerdere ontwikkellocaties waarbij nagedacht wordt over sociale structuur/ maatschappelijk vastgoed/woonzorgconcepten (+)
- Stichting Ludgerus (woonzorg voor ouderen) wil hun concept graag verder brengen en meer gaan betekenen voor de buurt/wijk (+)
- In delen van Keizerslanden: behoefte om buurtinitiatieven te verduurzamen. Verkennen of, waar en hoe professionele ondersteuning geborgd kan worden.
- In Keizerslanden loopt al proces totstandkoming sociale agenda: verwarrend voor de wijk als dit proces toekomstbestendige sociale infrastructuur erbij komt? (-)

Colmschate Zuid

- Wijk met veel verschillende buurten en buurtschappen. In de aanpak te maken met veel verschillende partijen met verschillende energie en belangen.
- Kwesties uit de wijkanalyse 2022: vergrijzende wijk, steeds groter wordende groep hulpbehoevenden (NAH, dementie, psychiatrie), dalende trend vrijwillige inzet, mantelzorgers ervaren druk, ruim aanbod leeftijdsbestendige woningen als kans, ontmoeting in die complexen komt op gang (allen inhoudelijke haakjes)
- Bewoners nemen regelmatig zelf initiatief om zorgen te delen en met oplossingen te komen. Verbinding met professionele veld wordt gelegd: VET-teams, buurtvoorzieningen (+)
- Dorpspeelplek en trots als aanknopingspunt in delen van de wijk (+).

Bijlage 4

Verslag werksessie raad

14 juni 2023

Vooruitlopend op het PVA toekomstbestendige wijken

Aftrap met korte uiteenzetting van het Plan van Aanpak. Verwezen naar de opdracht in het coalitieakkoord en in de begroting 2023, zie onder financiën en nieuw beleid: 'wijk en dorpsgericht werken en samenlevingsopbouw'.

Het beleid staat klaar, ambities zijn geformuleerd, het moet nu behapbaar worden gemaakt. In voorbereiding op het Plan van Aanpak heeft Spectrum relevante beleidsdossiers bestudeerd en beleidsmedewerkers, wijkmanagers en teammanagers gesproken. Vandaag willen we input ophalen bij de raad.

Plan van Aanpak:

- Er gaat al veel goed en in de wijk zijn vele initiatieven en 'diamanten' te vinden.
- Bestaande netwerken en nieuwe verbindingen moeten worden gelegd.
- Inventariseren wat er goed gaat en dat bestendigen. Het gaat dus niet om een 'pilot'. Andere naam aan geven: 'programma/werkwijze/aanpak'?
- Door in 1e instantie te focussen op 2 of 3 wijken in 2023, worden de diamanten en ideeën in de wijk inzichtelijk, aan elkaar verbonden en verduurzaamd/toekomstbestendig gemaakt. De aanpak is dus niet één diamant. Bestaande projecten/initiatieven in de wijk kunnen mee in de aanpak. Wat er is wordt versterkt, partijen in de wijk worden verbonden. Ook leren van de inzichten die (door professionals) worden opgedaan waarmee de aanpak in andere buurten/wijken kan worden uitgerold. Er zouden bijv ook positieve effecten kunnen worden waargenomen tbv jeugdzorg.
- Les uit Rotterdam: trek er 20 jaar voor uit!
- Bestaande netwerken, ook Netwerk Informele Zorg wordt meegenomen in het Plan van Aanpak.

Vragen vanuit de Raad:

Ligt de nadruk op zorg en gezondheid?

Het gaat om samenlevingsopbouw en afhankelijk van de wijk kan de aanpak op meerdere domeinen van toepassing zijn. De focus ligt in eerste instantie op (verbinden van) welzijn en zorg. We zien een grote zorgvraag op ons afkomen. Hoe zorgen we ervoor dat onze wijken daarop voorbereid zijn?

Vallen ook dorpen onder de aanpak?

Ja dorpen en wijken vallen onder de aanpak toekomstbestendige wijken.

Hoe wordt schaalgrootte bepaald? Mensen voelen zich vaak onderdeel van een buurt of straat; de wijk beslaat mogelijk voor inwoners een te groot gebied. En kan er gekozen worden om bestaande projecten te versterken?

Bestaand project versterken kan. Het idee is juist wel om een wat groter gebied te nemen zodat we met meerdere facetten in zo'n wijk aan de slag kunnen gaan, waaronder zaken die we nu nog niet weten of zaken die er nu nog niet zijn.

Wanneer worden de inwoners hierbij betrokken?

Zodra de startwijken bekend zijn.

Tijdelijke financiën zijn vaak de oorzaak dat pilots weer stoppen. Hoe bestendigen?

We beginnen bij deze initiatieven en wat er nodig is om door te gaan + wat er in het systeem en beleid veranderd moet worden, in verbinding met wijkprofessionals en (buurt)voorzieningen. Er is geld vrijgemaakt om drempels over te gaan en structuur te bestendigen.

Wat is de rol van wijkmanagers, Voor Elkaar Teams, projectleider, Spectrum?

Voor Elkaar team medewerkers en wijkmanagers zijn belangrijke spelers in dit proces. Zijn wel van groot belang in het ophalen van de wensen en oplossingen van bewoners (initiatieven) en het leggen van verbindingen met collectieve voorzieningen. Samen met hen geven we dit proces vorm. Een projectleider zal in dit proces trekker en begeleider zijn, Spectrum begeleidt op de achtergrond en tijdelijk.

Pilots voorliggende voorzieningen, gaan de huidige pilots op in de nieuwe opdracht of worden er weer nieuwe pilots opgetuigd. Wat is er gelukt en wat is er niet gelukt, ook dat willen we weten. Welke witte vlekken zijn er in wijken en Deventer?

We informeren de raad over de stand van zaken en nemen ze mee in het Plan van Aanpak.

Kijk ook naar wijk en buurt en dorp waar niets gebeurt, geen buurthuis is of een buurthuis dat niet voor iedereen toegankelijk is, bijvoorbeeld door ligging. Gaat het om buurtfocus of wijkfocus?

Het kan een buurt of wijk zijn, gaat wel om meerdere initiatieven, verbinden en bestendigen.

Hoe zijn de reacties uit het veld?

Mooie ambitie, nodig voor Deventer. Hoe dan, wat eerst? Er is ook aarzeling en het is spannend.

Nieuwsgierig naar: verschillende beleidskaders en verbindend kader: gaan we meer overzicht krijgen hiermee?

Dat inwoners weten: daar kan ik zijn, op die plek. Is het startpunt de inwoner of het beleid?

Het moet duidelijker zijn voor inwoners en partijen in de wijk. Startpunt is zowel inwoner, wijk/buurt en beleid. De winst zit in de verbinding.

Herontwikkeling scholen Deventer Colmschate, thema: oud en jong in de wijk en school als buurtcentrum, abcd methode wordt ingezet. Welke criteria zitten er aan een pilot? Hoe ga je bepalen wat wel en niet een startwijk wordt of ga je mee met de wijkmanager die het hardste roept?

Het wordt een onderbouwde keuze waarbij de diverse belangen worden afgewogen.

Hoe wordt gemeten, nulmeting en resultaten (waaronder maatschappelijke effecten)?

Data gedreven werken, er is veel bekend, daarna meten van de sociale basis (persoonlijk, gemeenschappelijk en institutioneel), hiervan leren en terugkoppelen naar beleid en naar andere wijken.

De wijkvisie is nu voor de dorpen klaar. Matcht dit?

De wijkanalyses vormen (mede) de basis voor de aanpak.

Kan het een voordeel zijn dat zorg hierdoor beter wordt georganiseerd?

Ja, zorgprofessionals maken afspraken met elkaar, zodat zorg beter georganiseerd wordt en meer gericht is op collectieve ondersteuning i.p.v. individueel maatwerk

Wat is de methodiek?

Het gaat om methodisch werken. Stappen die je in verschillende wijken zet, zijn anders, afhankelijk van de wijk. Hiervoor wordt de cirkel integrale wijkaanpak van Spectrum gebruikt waarbij we nadrukkelijk de afstemming zoeken bij bijvoorbeeld de ABCD methode, gebruikt vanuit het opbouwwerk.

Bij veel projecten lekt energie weg, zowel bij professionals als bij vrijwilligers, door regelingen, steeds opnieuw financiering zoeken en aanvragen van verschillende potjes, verantwoordingen en overleggen. Wens= meer energie en minder weglekken daarvan.

Door verbinden en bestendigen wordt de energie behouden en vergroot.

De raadleden, aanwezig bij de sessie, ziet nut en noodzaak van dit plan. De raad wil graag betrokken zijn bij de uitrol. Niet zozeer in de formele setting (raadstafels) maar vooral door mee te denken/doen in de wijken en dorpen. Voortgang met regelmaat melden, bv. in Sociaal Actueel.

We zeggen toe dat de raad nauw betrokken blijft, beginnend met een wijksafari in de 2e helft van 2023.

